

Väike-Maarja meenutas kultuuritala Märt Meost

Inna Grünfeldt

Tegusat seltsi- ja kultuuritegelast, kihelkonnakooli juhatajat, Väike-Maarja rahvamaja valmimise üht eestvedajat Märt Meost meenutasid väike-maarjalased tema enda ja kõrvaltvaatajate sõna kaudu.

125-aastane kultuuritegelane astus kodurahva ette kuues isikus. Märt Meosena mõtisklesid oma tegemiste üle haridus- ja kultuuripõllul Väike-Maarja gümnaasiumi noormehed.

“Märt Meose pill oli viiul,” alustas Väike-Maarja muuseumi juhataja Ene-Riina Ruubel lugu teotahtelisest noorest mehest, kes 26-aastasena tuli Väike-Maarjasse kooliõpetajaks ning jättis oma eluga sügava jälje kultuurilukku.

“Iga tööd alustas ta majandusest,” rõhutas Ruubel. Meos lõi hoiu- ja laenuühistu, ja kui rahvamaja ehituseks oli käes 93 allkirja, iga hinnaks 300 rubla, sõitis koos Jakob Liiviga mööda Eestit, et kaaluda olemasolevate rahvamajade plusse ja miinuseid. Siis määrgiti maja maha. Seisab tänini.

Hea vene keele oskus aitas teda tsaariajal ja säästis nõukogude võimu ajal kõige hullemast. Ent pensionit jäeti ta siiski.

Väike-Maarjasse valmis vaadatud hauaplats jäi temast

kasutamata: vennapojad viisid ta vanaduspäevadeks enda juurde, tagasi sünnipaika Viljandimaale.

“Olen sündinud ja üles kasvanud Lõuna-Eestis ...” meenutas noor Märt Meos Margo Nõukase kehasuses.

“Lauljad jäid alati hiljaks. See mulle mitte ei meeldinud,” pöörutas Tõnis Vilu Märt Meos rusikaga vastu lauda, nii et raamatud hüppasid. Ja rääkis, et kuna “nii kõva meest kui mina ei olnud”, mängis ta ise orkestris esimest viiulit.

Raivo Tammuse Meos jutustas, kuidas sel ajal pidu pandi, Targo Pomerantsi vahendusel tuli kõneks seltsimaja ehitamine, Vahur Kivaste ning Hendrik Õunapuu pajasid kooliasjadest.

Kohal oli oma mälestustega veel kunagine õpetaja Risto Jakobsoni kehasuses. Erich Meerja luuletus kõlas Renno Gitorilt, viiulipalad Tauno Vilult.

“Märt Meos on imposantne minevikukuju, kes on andnud palju Lääne-Virumaa ja Väike-Maarja kultuuri- ja seltsielu ning rahvusliku iseteadvuse arendamise,” võttis Ene-Riina Ruubel kokku Meose osa aja- ja kultuuriloos.

Märt Meose (16.01.1881 – 1.03.1966) mitmekülgsest elust ja tegevusest on Väike-Maarja muuseumis avatud põhjalik näitus.